

Ersättning till enskilda personer vid medverkan i räddningstjänst

Vid stora räddningsinsatser är det vanligt att räddningstjänsten utnyttjar enskilda personer med stöd av bestämmelserna om tjänsteplikt. Under senare år har Räddningsverket uppmärksammat på behovet av förtydligande av de bestämmelser som gäller. Informationen riktar sig främst till dig som är verksam inom kommunal eller statlig räddningstjänst men kan också användas som underlag för utformning av information till enskilda personer som kan komma att medverka vid en räddningsinsats.

Samhällets räddningstjänst

Samhällets räddningstjänst indelas i statlig och kommunal räddningstjänst. Den statliga räddningstjänsten indelas i fjällräddningstjänst, sjöräddningstjänst, efterforskning av personer, flygräddningstjänst, miljöräddningstjänst till sjöss samt räddningstjänst och sanering vid utsläpp av radioaktiva ämnen. Räddningstjänstlagen anger vilken myndighet som ansvarar för olika typer av räddningsinsatser. För alla övriga typer av räddningsinsatser är det kommunen som ansvarar.

Enskild persons skyldigheter och rättigheter

Vid alla räddningsinsatser ska det enligt räddningstjänstlagen alltid finnas en räddningsledare som är ansvarig för räddningsinsatsen. Räddningsledaren ska vara särskilt utsedd för uppgiften.

Räddningsledaren har exklusiva rättigheter under en räddningsinsats, till exempel att vidta ingrepp i annans rätt eller att anmoda personer till tjänsteplikt och att de därmed är skyldiga att medverka i en räddningsinsats.

Den person som medverkar i räddningsinsats med tjänsteplikt ska ha anmodats av räddningsledaren till detta och personen har rätt till ersättning. Ersättningen utgår som en timersättning, reseersättning samt ersättning för till exempel kläder eller annan egendom som förstörts vid medverkan. Ansvarig för att ersättningen betalas ut är den myndighet eller kommun som är ansvarig för den aktuella räddningsinsatsen.

Formella grunder

Följande formella grunder finns för enskild person medverkan i räddningstjänst:

- Räddningstjänstlagen 1986:1102
- Räddningstjänstförordningen 1986:1107
- Avtal för brandman deltid, nuvarande avtal benämnt BMD 01 och är gällande till och med 2003-04-01
- Statens Räddningsverks föreskrift 1995:3 (SRVFS 1995:3)

Utdrag ur lag, förordning, föreskrift och avtal bifogas, se nästa sida. Där återfinns också aktuella belopp för timersättning och reseersättning.

Ytterligare information

På verkets webbplats www.srv.se finns exempel på hur några olika kommunala räddningstjänster löst frågan om dokumentation och registrering av tjänstepliktiga. Du hittar informationen genom att klicka på i tur och ordning Våra områden/ Räddningstjänst/ Tjänsteplikt. Där hittar du också denna information.

Räddningsverkets kontaktperson

Lennart Larsson,
Enheten för skadegränsande verksamhet

Telefon 054 – 13 53 74,
E-post: lennart.larsson@kd.srv.se

Räddningstjänstlagen (1986:1102)

Tjänsteplikt

44§ När det behövs, är var och en som under kalenderåret fyller lägst arton och högst sextiofem år skyldig att medverka i räddningstjänst i den mån hans kunskaper, hälsa och kroppskrafter tillåter det.

Tjänsteplikten fullgörs på anmodan av räddningsledaren. Bland dem som är tjänstepliktiga enligt första stycket och som är bosatta i kommunen får räddningsnämnden ta ut lämpliga personer för att ingå i kommunens räddningsvårn. I första hand skall frivilliga tas ut. Den som har tagits ut är skyldig att delta i övning med räddningsvårnen under högst tjugo timmar årligen.

Rätt till ersättning

48§ Den som på grund av tjänsteplikt eller frivilligt efter anmodan av räddningsledaren har medverkat i räddningstjänst enligt denna lag eller i övning med räddningskår har rätt till skälig ersättning för resor och uppehälle samt för arbete och tidsspillan enligt de bestämmelser som meddelas av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer. Han har också rätt till ersättning för skada på kläder eller andra personliga tillhörigheter.

Första stycket gäller inte den som har erhållit ersättning av någon annan eller på grund av tjänst eller annars genom avtal har rätt till ersättning för medverkan i räddningstjänst. Ersättning enligt första stycket skall betalas av kommunen till den som har medverkat i kommunal räddningstjänst eller i övning med räddningskår och av staten till den som har medverkat i statlig räddningstjänst.

Räddningstjänstförordningen (1986:1107)

Ersättning till den enskilde för deltagande i räddningstjänst

78§ Ersättning för arbete och tidsspillan som avses i 48 § räddningstjänstlagen (1986:1102) lämnas enligt de grunder som senast har avtalats i fråga om motsvarande ersättning till deltidsanställda brandmän.

79§ Ersättning för resor och uppehälle som avses i 48 § räddningstjänstlagen (1986:1102) lämnas enligt de föreskrifter som statens räddningsverk meddelar.

80§ Färd till eller från platsen för ett arbete som avses i 48 § räddningstjänstlagen (1986:1102) räknas som medverkan i räddningstjänst eller i övning med räddningskår, om färden har föranletts av arbetet och stått i nära samband med detta.

Avtal för brandman deltid (BMD 01)

§ 8 Räddningstjänst

1. För räddningstjänst utgår med iakttagande av nedan angivna bestämmelser ersättning med,

§ 164 kronor för första timmen och 105 kronor per timme för tid därutöver fr o m 2002-04-01,

§ 171 kronor för första timmen och 114 kronor per timme för tid därutöver fr o m 2003-04-01.

2. Ersättning utges fr o m tidpunkten för larm till dess vederbörande chef förklarar tjänstgöringen avslutad. Påbörjad timme skall räknas som hel timme. Vid tjänstgöring under tid från klockan 19.00 på vardag till klockan 06.00 följande dag samt från klockan 19.00 på fredag och dag före helgdag till klockan 06.00 på måndag eller dag efter helgdag skall ersättning enligt punkt 1 förhöjas med 50 %. Med helgdag jämställs midsommar-, jul- och nyårsafton samt sådan arbetsfri dag i brandmannens huvudanställning som särskilt inarbetats (s k klämdag).

Statens räddningsverks författningssamling, 1995:3

Statens räddningsverks föreskrifter om ersättning för resor och uppehälle enligt 48 § räddningstjänstlagen (1986:1102)

2§ Om transportmedel inte tillhandahålls har en tjänstepliktig rätt till ersättning enligt vad som framgår av 3–5 §§.

3§ Med allmänt kommunikationsmedel förstås fartyg, luftfartyg, buss och spårvagn i reguljär trafik.

4§ Om tjänstepliktig har använt allmänt kommunikationsmedel har han eller hon rätt till resekostnadsersättning med det belopp som motsvarar kostnaden för resa med billigaste färdväg och färdväg.

En tjänstepliktig har rätt till ersättning för resor med luftfartyg endast om räddningsledaren godkänt färdvägen.

5§ Om räddningsledaren har medgivit en tjänstepliktig för använda ett annat färdväg än allmänt kommunikationsmedel har den tjänstepliktige rätt till resekostnadsersättning.

1. För resor med egen bil med det belopp som anges i p. 3 c anvisningarna till 33 § kommunalskattelagen, och

2. för resor med annat kommunikationsmedel med styrkta resekostnader.

6§ Om inkvartering eller måltider inte tillhandahålls har en tjänstepliktig rätt till ersättning

1. för skäliga logikostnader som styrkts, och

2. för måltidskostnader med högst det belopp som Riksskatteverket fastställt värdet av förmån av fri kost under det aktuella året.

Kommentarer ang 5 §, punkt 1 – Resor med egen bil.

För ersättning vid resor med egen bil hänvisas till kommunalskattelagen. Det aktuella beloppet gällande för år 2002 är 16 kronor per mil.

Tidigare nummer av Aktuellt från Räddningsverket under 2002

Nr 1 Skogsbrandbevakning med flyg (reviderad)
Räddningsverkets inriktning

Nr 2 Systematiskt brandskyddsarbete

Nr 3 Utvidgat och effektivare VMA

Nr 4 Eldning utomhus